

Pārskats par saražotā, importētā un izlietotā iepakojuma veidiem un resursu atgūšanas apjomu 2004.gadā

Šajā pārskatā ir apkopoti dati par Latvijā saražotā, importētā un izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem 2004.gadā.

Likumdošanas un normatīvie akti, uz kuru pamata tiek apkopota informācija par iepakojumu:

1. **"Iepakojuma likums"** (ar Grozījumiem 21.04.2005.);
2. 2002.gada 2.aprīļa Ministru kabineta noteikumi Nr.139 "Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas apjomiem un termiņiem, ziņojuma sniegšanas kārtību un veidlapas paraugu" (zaudējuši spēku ar 01.10.2005.);
3. 2005.gada 13. decembra Ministru kabineta noteikumi Nr.953 "Noteikumi par izņēmumiem attiecībā uz smago metālu saturu iepakojumā, visa izlietotā iepakojuma reģenerācijas procentuālajiem apjomiem (īpatsvāriem) un termiņiem, reģistrēšanas un ziņojuma sniegšanas kārtību un veidlapas paraugu";
4. 2002.gada 14.jūnija Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas rīkojums Nr. 108 „Par iepakotāju un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību) reģistrēšanu”.

Likumdošanā noteiktās prasības attiecas uz:

- iepakojumu, kuru ražo Latvijā un iepakojumu, kuru izmanto Latvijas teritorijā neatkarīgi no tā izcelsmes, iepakojšanas un patērēšanas vietas, kā arī uz izlietoto iepakojumu;
- iepakojuma ražotāju (arī importētāju), iepakotāju, pārdevēju, iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumu (uzņēmēj sabiedrību), kā arī uz valsts un pašvaldību institūcijām.

Nozīmīgākie procesi, kuri jāņem vērā, aprēķinot pārstrādātā un reģenerētā izlietotā iepakojuma daudzumus un normas ir:

- **izlietotā iepakojuma pārstrāde** — process, kurā no izlietotā iepakojuma vai iepakojuma materiāla iegūst to pašu materiālu vai citus materiālus, izņemot enerģiju, ko iegūst, izlietoto iepakojumu vai iepakojuma materiālu sadedzinot;
- **reģenerācija** — process, kurā no izlietotā iepakojuma vai iepakojuma materiāla iegūst otrreizējās izejvielas vai enerģiju.

Jāatzīmē, ka patreizējais terminu definējums Iepakojuma likumā uzskatāms par pārāk vispārīgu un ir par pamatu visai brīvai šo jēdzienu interpretācijai, par ko daudzos gadījumos liecina arī operatoru uzrādītie pārstrādātie un reģenerētie izlietotā iepakojuma apjomi.

Iepakotāju reģistrācijai un uzskaitē ir noteikts kritērijs - ja izlietotā iepakojuma apjoms kalendārā gada laikā uzņēmumā (organizācijā) ir lielāks par 300 kilogramiem, tad iepakotājiem un iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem (uzņēmēj sabiedrībām) ir pienākums reģistrēties Vides ministrijas pilnvarotajās institūcijās (Valsts vides dienesta reģionālajās vides pārvaldēs vai Vides pārraudzības valsts birojā) triju mēnešu laikā no dienas, kad minētais apjoms tiek pārsniegts. Savukārt, līdz kārtējā gada 1.maijam iepakotājiem vai izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem attiecīgajā reģionālajā vides pārvaldē vai Vides pārraudzības valsts birojā ir jāiesniedz

ziņojums par iepriekšējā kalendārā gada laikā saražotā, eksportētā vai importētā iepakojuma apjomu un veidiem, kā arī par izlietotā iepakojuma savākšanas un resursu atgūšanas apjomu un veidiem. Apkopotie dati par reģistrētajiem iepakotājiem un izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas uzņēmumiem reģionālā griezumā ir sniegti 1. tabulā.

1. tabula

**Uzņēmumu, kuri ir atskaitījušies par 2004.gadu,
skaits un to radītais izlietotā iepakojuma apjoms**

Administratīvā teritorija vai izlietotā iepakojuma apsaimniekotājs	Organizāciju skaits	Radītais izlietotā iepakojuma daudzums (t)
Latvijas Zaļais punkts	756	142560,53
SIA Zaļā Josta	420	40978,47
Rīga	678	12318,72
Daugavpils	25	1466,61
Jelgava	26	240,54
Jūrmala	9	100,45
Liepāja	23	903,48
Rēzekne	17	357,46
Ventspils	10	384,13
Aizkraukles rajons	16	156,21
Alūksnes rajons	19	150,68
Balvu rajons	4	9,81
Bauskas rajons	12	314,34
Cēsu rajons	12	1443,11
Daugavpils rajons	2	25,49
Dobeles rajons	25	2025,86
Gulbenes rajons	20	144,88
Jelgavas rajons	17	258,83
Jēkabpils rajons	1	0,00
Krāslavas rajons	0	0,00
Kuldīgas rajons	1	17,13
Liepājas rajons	8	89,68
Limbažu rajons	2	11,82
Ludzas rajons	9	467,47
Madonas rajons	16	101,28
Ogres rajons	17	282,36
Preiļu rajons	3	2,74
Rēzeknes rajons	12	87,66
Rīgas rajons	66	1568,91
Saldus rajons	16	484,90
Talsu rajons	8	149,19
Tukuma rajons	27	293,55
Valkas rajons	3	8,30
Valmieras rajons	9	519,29
Ventspils rajons	5	26,14
Kopā:	2294	207950,01

Salīdzinot ar 2003.gadu uzņēmumu skaits, kas atskaitījušies par izlietoto iepakojumu ir būtiski pieaudzis – par 63%. Ievērojami pieaudzis ir arī uzskaitītais radītā izlietotā iepakojuma daudzums – par vairāk kā 46600 tonnām jeb 29%. Lai gan Latvijā

ir reģistrējušies 11 brīvprātīgās izlietotā iepakojuma apsaimniekošanas organizācijas, patreiz aktīvi darbojas tikai 3 – A/S, SIA “Latvijas Zaļā josta” un SIA “Resurss nova”. “Latvijas Zaļais punkts” un “Latvijas Zaļā josta” 2004. gadā apsaimniekoja 88% no kopējā valstī uzskaitītā radītā izlietotā iepakojuma daudzuma

Iepakojuma aprites uzskaitē pa materiālu veidiem, kā arī izlietotā iepakojuma pārstrādes un reģenerācijas apjomi doti 2. tabulā. Iepakojuma reģenerācijas normu izpilde sniegta 3. tabulā.

Iepakojuma apjoms 2004.gadā, kas uzskaitīts atbilstoši MK noteikumiem Nr. 139 "Noteikumi par izlietotā iepakojuma reģenerācijas apjomiem un termiņiem, ziņojuma sniegšanas kārtību un veidlapas paraugu"

Iepakojuma materiāla veids	Latvijā iepirktais iepakojuma daudzums (t)	Importētais iepakojuma daudzums (t)	Kopā ar precēm eksportētais iepakojuma daudzums (t)	Radītais izlietotā iepakojuma daudzums (t)	Atkārtoti izmantotā iepakojuma daudzums (t)	Savāktais izlietotā iepakojuma daudzums (t)	Pārstrādei eksportētais izlietotais iepakojums (t)	Latvijā pārstrādātais iepakojuma daudzums (t)	Kopējais pārstrādātais iepakojums %*	Reģenerētais iepakojuma daudzums (t)	Reģenerētais iepakojums %**
Primārais iepakojums, stikla	44415,45	55816,92	18306,63	73724,30	27200,65	23998,95	7465,72	14496,04	29,79	11851,42	16,08
Primārais iepakojums, papīra kartona	19785,24	20535,71	11976,14	31347,38	199,01	12059,47	22657,16	6786,07	93,93	24575,27	78,40
Primārais iepakojums, polietilēnterfaļāta	2309,50	6258,85	1201,95	7859,64	0,71	2641,72	145,90	2467,66	33,25	2176,29	27,69
Primārais iepakojums, pārējo plastmasu	14168,30	8378,87	4318,52	19801,23	6319,68	2495,85	187,88	6442,66	33,49	5197,64	26,25
Primārais iepakojums, koka	8402,92	3972,09	10970,02	17534,02	1389,30	11882,98	5959,98	18958,86	142,12	14820,37	84,52
Primārais iepakojums, kompozītmateriālu	372,40	4534,14	1057,74	4297,68	0,32	356,16	270,81	74,13	8,03	312,00	7,26
Primārais iepakojums, metāla	6067,41	5498,71	6472,82	7363,48	58,46	1684,09	1373,89	2082,32	46,94	2154,35	29,26
Primārais iepakojums, pārējais	77,53	1683,42	313,52	1577,49	0,06	9,74	0,00	11,55	0,73	0,92	0,06
Primārais iepakojums, kopā:	95598,75	106678,71	54617,34	163505,21	35168,19	55128,97	38061,35	51319,27	54,67	61088,25	37,36
Transportiekpakojums, stikla	0,00	0,18	0,00	46,18	0,00	14,59	7,87	6,72	31,60	0,00	0,00
Transportiekpakojums, papīra kartona	3375,18	4352,34	4666,24	9469,26	88,56	24222,83	1512,77	2403,72	41,36	508,26	5,37
Transportiekpakojums, polietilēnterfaļāta	39,66	86,04	28,41	165,80	0,47	27,43	3,12	18,06	12,77	9,76	5,89
Transportiekpakojums, pārējo plastmasu	2608,65	1701,05	957,99	3199,24	2359,06	5037,87	234,04	473,73	22,12	6,75	0,21
Transportiekpakojums, koka	16329,86	15061,68	13904,55	27412,57	3792,15	21722,40	2473,93	2234,28	17,18	3649,05	13,31
Transportiekpakojums, kompozītmateriālu	4,25	209,97	10,75	703,86	0,22	44,45	35,29	7,72	6,11	0,21	0,03
Transportiekpakojums, metāla	1381,42	2109,34	873,94	3145,23	431,95	2539,59	7,11	647,30	20,81	116,98	3,72
Transportiekpakojums, pārējais	6,77	271,13	4,81	292,35	10,41	5,82	0,00	0,00	0,00	5,65	1,93
Transportiekpakojums, kopā:	23745,79	23791,74	20446,71	44434,48	6682,82	53614,97	4274,12	5791,53	22,65	4296,66	9,67
Viss iepakojums, kopā:	119344,54	130470,45	75064,05	207939,69	41851,01	108743,94	42335,47	57110,80	47,82	65384,92	31,44

* kopējais pārstrādātais iepakojuma apjoms (%) ir aprēķināts kā:

(Latvijā pārstr. daudzums + pārstrādei eksportētais) * 100 / radītais izlietotais

** reģenerētais iepakojuma daudzums (%) ir aprēķināts kā:

Reģenerētais iepak. daudzums * 100 / radītais izlietotais

Reģenerāciju normu izpilde 2004. gadā

Iepakojuma materiāla veids	MK noteikumu Nr. 139 normas uz 31.12.2004. (%)	Reģenerāciju normu izpilde, atbilstoši iesniegtiem pārskatiem (%)	Izpildes normu starpības salīdzinājums (%)
Papīrs, kartons	50	81,73	+31,73
Plastmasa	12	32	+20
Metāls	20	39,12	+19,12
Stikls	25	29,79	+4,79
Kopā visiem materiāliem	37	46,67	+9,67

Jāatzīmē, ka uzņēmumiem, kuri iesnieguši pārskatus atbilstoši MK noteikumiem Nr. 139, nav vienotas izpratnes par to, kā traktēt iepakojuma pārstrādes un reģenerācijas jēdzienus, kā arī to, kā veikt šo rādītāju aprēķināšanu, tāpēc daudzos gadījumos iesniegto datu ticamība ir apstrīdama. 3.tabulā uzrādītie daudzumi ir aprēķināti atbilstoši iesniegto pārskatu datiem un uzskatāmi tikai par orientējošiem. Kā jau tika minēts, Latvijā joprojām nav vienotas pieejas, kā aprēķināt pārstrādes un reģenerācijas normas. Analizējot iesniegtos pārskatus izriet, ka tiek lietotas 3 pieejas:

a) pārstrādes daudzumu iekļauj reģenerācijas daudzumā, tas nozīmē, ka reģenerētais daudzums vienmēr ir lielāks vai vienāds par pārstrādāto (pareizais pēc MK noteikumiem);

b) pārstrādātais un reģenerētais daudzums tiek skaitīti atsevišķi;

c) reģenerētais iepakojuma daudzums tiek iekļauts pie pārstrādātā iepakojuma daudzuma, līdz ar to pārstrādātais vienmēr ir lielāks vai vienāds par reģenerēto.

Lai noteiktu reālo reģenerēto iepakojuma daudzumu, dati būtu jāizvērtē par katru iepakojuma materiālu veidu atsevišķi.

Izvērtējot reģenerāciju normu reālo izpildi saskaņā ar MK noteikumos Nr. 139 noteikto, var apgalvot, ka vairums Latvijas uzņēmumu izpilda šīs normas. Taču jāatceras, ka šie dati attiecas tikai uz tiem uzņēmumiem, kas ir reģistrējušies un atskaitās par izlietotā iepakojuma reģenerācijas normām. Joprojām pastāv visai liela neregistrējušos mazo un vidējo iepakotāju daļa, kas nedod iespēju pietiekami precīzi izvērtēt reālo situāciju ar iepakojuma un izlietotā iepakojuma apriti un uzskaiti valstī.

Pārskatu sastādīja:

LVGMA Datu bāzu nodaļas

Skaitļotāju/datu bāzu vadītājs

Intars Cakars

tel: +371 7811505

e-mail: intars.cakars@lvgma.gov.lv